

A les palpentas

A la *Cova de la Font Major* sentim una forta remor d'aigua i veiem en Quico Estivill en una mena de riu subterrani avançant a les palpentas, ajupit, gairebé mai li veiem el rostre. Al mig de les irregularitats i de la gran aspror del terreny, camina descalç amb una làmpada de carbur a la mà d'aquelles que fa molt temps duien els miners; la cova no està doncs en una foscor absoluta. En el seu camí, Estivill es creua amb altres companys que fan també aquest trànsit, equipats com els miners però, en aquest cas, amb petits llums al casc. Aquests *accidents de llum* sovint es reflecteixen a l'aigua i fan que ens sembli trobar-nos en un cel estelat (sobre el Roine?) o veure el vol incert de les lluernes que emeten rastres intermitents i fràgils lluminosos al començament de l'estiu. L'important és aquest camí, puntuat per petits moments de feble claror i per la tènue flama del carbur de calci, i no pas el sol esplendent que hi ha al defora. Atès que en caminar a l'aigua no es deixa rastre ni empremta, aquesta via que obre Estivill no es pot resseguir; el recurs que permet sortir de l'*impasse* no és pas un camí traçat, un procediment fixat, sinó que, com en el cas de les vies fluvials o marítimes, ha d'ésser sempre redescobert i traçat de bell nou.

Amb aquesta mena de relat, Estivill ens mostra alguna cosa dels estats precreatus i de l'art, no només a través del seu fer via a la cova subterrània, sinó també pel lloc que hi tenen velles tècniques, com ara el llum de carbur o la fotografia-ambrotip feta amb l'antic procediment del col·lodió humit que no permet les còpies i que, en el seu moment, garantí la fixació de qualitat d'una imatge sobre un superfície.

De la mateixa manera que la fotografia feta amb aquesta tècnica, Estivill sembla esperar a veure què resulta de fer una empremta en el guix o la cera: antigues tècniques en què el contacte entre un cos i un substrat fa emergir una forma. Moltes peces de l'exposició «Ab intra» són el resultat d'aquest gest; l'empremta que ens recorda les mans absents i les mans de guix que fan palès que en algun

moment hi ha hagut un motllo. Formes, sense estil, que remetien a un contacte entre el cos i un substrat i que aparentment semblen reproduïbles, però en les quals esperem que s'hi donin accidents. Eficàcia material o eficàcia simbòlica? ha dit Georges Didi-Huberman.

Les traces, les emprentes diuen també el temps, cada gest adquireix el seu sentit d'allò que és absent: del que *ja no és* però que no deixa de treballar i del que *encara no és* i que arribarà. Potser aquesta fragilitat del temps i de les obres d'art és la raó de la importància que, en la mostra, tenen les pintures del barroc de Juan Valdés Leal o el gravat invertit de la cartel·la d'Antonio Pereda «*aeterne pungit cito volat et occidit*». Meditació sobre la fugacitat del temps, sobre la petitesa de la llum, però també decisió, ara i aquí, de córrer el risc sense garantia de crear a les palpent.